

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.I.20.579/2019/7. szám

A tanács tagjai: . Orosz Árpád a tanács elnöke
. Csentericsné dr. Ágh Bíró Ágnes előadó bíró
. Kiss Gábor bíró

A felperes

A felperes képviselője: Dr. Bakos Ödön ügyvéd

Az alperes

Az alperes képviselője: Dr. Juhász Zsuzsanna ügyvéd

A per tárgya: Hagyatéki hitelezői igény

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: Felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:
ővárosi Ítéltábla 4.Pf.21.097/2018/7.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:
ővárosi Törvényszék 38.P.22.058/2011/35.

Rendelkező rész

A Kúria a Főváros i Ítéltábla 4.Pf.21.097/2018/7. számú jogerős ítéletét hatályában fenntartja;

kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 300.000 (háromszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] P. Gy., valamint Sz. Gy. baráti kapcsolatban álltak, időnként kölcsönösen pénzüsszegeket hiteleztek egymásnak. 2010. március 25-ei keltezéssel egyszerű magánokiratba foglalt kölcsönszerződés jött létre P. Gy., a felperes jogelődje mint kölcsönadó és az alperes jogelődje, Sz. Gy. mint adós között, amely szerint a kölcsönadó 16.000.000 forint kölcsönt ad az adós részére havi 2% ügyleti kamat kikötése mellett, egy évi időtartamra. A szerződés a pénz átadását nem tanúsítja, a szerződés szerint készfizető kezességet vállaló T. Z. a szerződést nem írta alá.
- [2] 2010. március 26-án P. Gy. a Takarékszövetkezetnél vezetett számlájáról 15.660.165 forintot vett

fel.

- [3] Az alperes jogelődje 2010. március 29-én öngyilkos lett. A közjegyző az örökhagyó hagyatékát törvényes öröklés jogcímén egymás közt egyenlő arányban az örökhagyó édesanyjának, Sz. Gy.-né született S. E.-nek, a perindításkor I. rendű alperesnek és az örökhagyó testvérének, a II. rendű alperesnek adta át. Hagyatéki teherként a felperes jogelődje 16.000.000 forint erejéig hagyatéki hitelezői igényt jelentett be a hagyatéki eljárásban, az alperesek azt nem ismerték el.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [4] A felperes jogelődje keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alpereseket örökrészük erejéig kölcsön jogcímén egyetemlegesen 16.000.000 forint és ezen összeg után 2010. március 25-től a kifizetés napjáig havi 2%-os ügyleti kamat, továbbá a kifizetés napjáig esedékes törvényes mértékű késedelmi kamat megfizetésére.
- [5] Az I-II. rendű alperesek érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult mind a jogalap, mind az összecszerűség tekintetében. Vitatták, hogy a kölcsönszerződésen szereplő névaláírás az alperesek jogelődjétől származna.

Az első- és másodfokú ítélet

- [6] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az I-II. rendű alpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg a felperesnek egyetemlegesen 16.000.000 forint tőkét és ezen tőke után 2010. március 26-tól a kifizetés napjáig havi 2%-os mértékű kamatot, majd 2011. március 26-tól 2013. június 30-ig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat 1/3-ával megegyező mértékű, 2013. július 1-től a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat 1/3-ával megegyező késedelmi kamatot, valamint 1.580.000 forint perköltséget azzal, hogy az alperesek a fenti tartozásért Sz. Gy. hagyatékának tárgyaival és azok hasznaival - az ítéletben részletesen felsoroltak szerint - felelnek.
- [7] Indokolása szerint T. Z. tanúvallomására volt figyelemmel, aki kezesként írta volna alá a szerződést, azonban az alperesek jogelődjének halála miatt erre már nem került sor, ugyanakkor neki tudomása volt arról, hogy az alperesek jogelődje a felperes jogelődjétől kölcsönt kívánt kérni. Az elsőfokú bíróság elfogadta a felperes jogelődjének azt az előadását, hogy a szerződés kelezése azért tér el a pénz kivételének napjától, mivel azt előző nap maga írta, és magával vitte a pénz átadására B-re, ahol az M. Étteremben adta azt át az alperesek jogelődjének.
- [8] Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy a kölcsönszerződést a felek konszenzusa hozza létre, az nem a pénz átadásával jön létre, és csupán a kamat körében értékelendő az, hogy a pénz átadásra került-e vagy sem. A pénz átadását bizonyította - álláspontja szerint - a kölcsönadó élettársának, M. M-nének a tanúvallomása is. Az a körülmény, hogy utóbb a pénzt nem találták, és az alperes jogelődjének munkatársa sem látta a pénzt elhelyezni a közös irodában lévő széfben, nem cáfolta a kölcsönadó állítását. Az ítélet indokolása szerint a pénz átadására utal az a körülmény is, hogy a szerződő felek a szerződést nem a felperes jogelődjénél „történt találkozásakor” írták alá, az a tény pedig, hogy az adós öngyilkos lett, nem bizonyítja, hogy nem vette át a kölcsönösszeget, csupán az volt megállapítható, hogy nagyobb összegű pénzre volt szüksége, mert több személy felé fennálló adósság terhelte. Azt ugyan nem tudta megállapítani, hogy az alperesek jogelődje az összeget miként használta fel, a szerződés tartalmát azonban az okirat tanúsította, amelyet a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 199. §-ára utalással elfogadott és az alpereseket a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 523. § (1) bekezdése alapján egyetemlegesen kötelezte a 16.000.000 forint tőke és kamatai megfizetésére.
- [9] A felperes 2014. december 25. napján elhunyt. Jogutódja a perbe belépett. Az I. rendű alperes 2017.

- január 4-én szintén elhunyt, jogutódja a II. rendű alperes (a továbbiakban: alperes).
- [10] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel nem támadott részét nem érintette, fellebbezett rendelkezését megváltoztatta és a keresetet elutasította.
- [11] A másodfokú bíróság rámutatott arra, hogy az elsőfokú bíróság arra helyesen hivatkozott, hogy a kölcsönszerződés konszenzuál szerződés és az nem a pénz átadásával jön létre, ugyanakkor téves az az álláspontja, hogy csupán a kamatteher körében értékelendő az a körülmény, hogy a pénz átadásra került-e. Idézte a régi Ptk. 523. § (1) bekezdését, amelynek értelmében, ha a hitelező a kölcsön összegét az adósnak nem folyósította, az adós visszafizetési kötelezettsége sem áll fenn, tehát elsődlegesen a pénz átadása a feltétele a fizetési kötelezettségének.
- [12] Az elsőfokú bíróság által feltárt bizonyítékokat felülmérlegelve a másodfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy a felperes jogelődje és a jogutódlás folytán a perbelépett felperes a kölcsönösszegnek az adós részére történt átadását nem bizonyította.
- [13] A jogerős ítéletben kifejtettek szerint az elsőfokú bíróság tévedett, amikor nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a kölcsönszerződés kelezése 2010. március 25. napja, míg a pénz kivételére a pénztárbizonylat tartalma szerint csak másnap került sor, mivel a kelezés helye sem felel meg a valóságnak.
- [14] Ugyanakkor - mutatott rá - az, hogy a felperes jogelődje a kölcsönszerződés megkötését követő napon vett ki pénzt a bankból, még nem jelenti azt, hogy azt át is adta az adósnak. Azt tartotta életszerűnek, hogy azt akkor adta volna át, amikor a kezes is aláírja a szerződést.
- [15] Mindebből - a tanúvallomásokot értékelve - azt a következtetést vonta le, hogy a kölcsönadó a pénzt március 29-én adta volna át, amikor T. Z.-vel együtt az adós felkereste volna őt és ekkor a T. Z. kezesként aláírta volna a szerződést.
- [16] Rámutatott a következőkre. Az, hogy a kölcsön összege 2010. március 26-án B-n átadásra került az alperes jogelődje részére, a felperes jogelődjén és az élettársán - M. M-né - kívül más, érdektelen tanú, nem állította. Ugyanakkor T. Z., akinek a cége kezességet vállalt volna a kölcsönszerződés vonatkozásában, tanúként úgy nyilatkozott, hogy tudomása szerint március 29-én hétfőn került volna sor a szerződés aláírására. Március 28-án, vasárnap őt felkereste az alperes jogelődje, azonban nem említette, hogy a kölcsön összegét megkapta volna. Az adós az M. Étterem üzletvezetőjét, március 28-án arról tájékoztatta, hogy másnap jut majd pénzhez.
- [17] A másodfokú bíróság a bizonyítékok felülmérlegelésével úgy foglalt állást, hogy a tanúvallomások kétséggé teszik, hogy az adós részére a kölcsönösszeg átadásra került. A fentiek szerint különösen kételyt támasztott a másodfokú bíróságban az a körülmény, hogy a felperes jogelődje a szükséges biztosíték nyújtása nélkül folyósította volna a kölcsönt, ugyanis semmilyen garancia nem volt arra, hogy a kezes a szerződést a pénz átadását követően is alá fogja írni.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [18] A jogerős ítélet ellen a felperes élt felülvizsgálati kérelemmel, amelyben annak hatályon kívül helyezését és - tartalma szerint - az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte.
- [19] Álláspontja szerint a jogerős ítélet a régi Ptk. 523. § (1) bekezdésébe és a régi Pp. 199. §-ába ütköző módon jogszabálysértő, a másodfokú bíróság okszerűtlenül mérlegelte felül az elsőfokú bíróság által felvett bizonyítékokat, és abból tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a felperes jogelődje a 16.000.000 forint kölcsönt az adósnak nem adta át, ezért az alperest visszafizetési kötelezettség nem terheli.
- [20] Érvelése szerint az elsőfokú bíróság széles körű bizonyítást folytatott le, ezzel szemben a másodfokú bíróság túlzottan nagy jelentőséget tulajdonított annak a ténynek, hogy a kölcsönszerződés dátumaként 2010. március 25-e szerepel, a kelezés helyeként B. van feltüntetve, holott a jogelődjének és élettársának a pénz kivételére vonatkozó előadása, valamint a kivétel

igazoló pénztárbizonylat szerint a pénz kivételére és átadására 2010. március 26-án került sor, és a pénz átadásának helyeként B-t, az M. Éttermet jelölték meg. Hivatkozott egyrészről arra, hogy az alperes jogelődjének 20-25.000.000 forint nagyságrendű tartozása állt fenn, másrészről arra, hogy a szerződő felek abban állapodtak meg, hogy a 16.000.000 forintot a jogelődje az M. Étteremben fogja átadni.

- [21] Megismételt érvelése szerint a kölcsönszerződés a felek akaratnyilvánításával, nem pedig a kölcsönösszeg átadásával jön létre. Életszerűtlennek tartotta, hogy az adós úgy írta alá az okiratot, hogy a pénzt ne vette volna egyidejűleg át, mert gyakorló üzletemberként a pénz átadásának hiányában azt nem írta volna alá.
- [22] Álláspontja szerint önmagában az, hogy az adós aláírta a szerződést, igazolja a pénz átadását.
- [23] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [24] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.
- [25] A régi Pp. 270. § (2) bekezdése és a régi Pp. 275. § (3) bekezdése együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálat alapja az anyagi jogi jogszabálysértés vagy az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással bíró eljárás jogszabálysértés.
- [26] A felperes elsősorban anyagi jogszabálysértésre hivatkozott, azonban tartalmát tekintve a támadott jogerős ítéletet sérelmező érvelése lényegében azon alapul, hogy a másodfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésével megállapított tényállásra alapított következtetése téves.
- [27] A Kúriának abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a másodfokú bíróság az irányadó jogszabályok értelmezésével az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítási eljárás adatainak felülmérlegelésével helyesen jutott-e arra a következtetésre, hogy a perbeli kölcsönszerződés kapcsán a pénz átadására az adós részére nem került sor, ezért az alperest mint örökös visszafizetési kötelezettség nem terheli.
- [28] A régi Pp. 253. § (2) bekezdése értelmében a másodfokú bíróság reformatórius jogkörben jár el. Ez azt jelenti, hogy teljes egészében felülbíráhatja az elsőfokú ítéletben rögzített tényállást, ahhoz nincs kötve, az elsőfokú bíróság által megállapítottaktól függetlenül, önállóan felülmérlegelheti a bizonyítás eredményét és új tényállást állapíthat meg. Ehhez képest a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok felülmérlegelésének tilalma érvényesül, kivéve, ha a másodfokú bíróság a bizonyítás eredményét nyilvánvalóan okszerűtlenül mérlegeli felül.
- [29] Az eljáró bíróságok helytállóan állapították meg, hogy a kölcsönszerződés konszenzuális szerződés, azaz azt a felek konszenzusa hozza létre, a szerződés azzal jön létre, hogy a felek az akaratukat kölcsönösen és egybehangzóan kifejezésre juttatják [rég. Ptk. 205. § (1) bekezdés]. A kölcsönszerződés létrejöttével mindkét félnek kötelezettsége keletkezik: a hitelezőnek (kölcsönadónak) az, hogy a kölcsönt a szerződés alapján folyósítsa, az adós (kölcsönvevőnek) pedig az, hogy a kölcsönösszeget egy későbbi időpontban fizesse vissza.
- [30] A szerződés tehát a felek akaratának kölcsönös és egybehangzó kifejezésével érvényesen létrejön, függetlenül attól, hogy a kölcsönösszeg átadása megtörtént-e. Az adós visszafizetési kötelezettsége viszont csak a ténylegesen átadott kölcsön vonatkozásában áll fenn. Következésképpen a felperest terhelte nemcsak a kölcsönszerződés létrejöttének, hanem a pénz átadásának a bizonyítása is. Maga a perbeli kölcsönszerződés a pénz átadásának tényét ugyanis nem bizonyítja; a pénz átadását a felperes jogelődje - a kölcsönadón - kívül csak az élettársa állította.
- [31] Mindezeket figyelembe véve a másodfokú bíróságban alappal kelthetett kétséget az a körülmény, hogy a kölcsönszerződés keletkezéséhez képest a pénz takarékszövetkezetből való kivételének dátuma későbbi időpontra esik, továbbá a készfizető kezes, T. Z. az okiratot nem írta alá az előzetes megbeszélés ellenére, ugyanakkor T. Z. tanúvallomása szerint március 29-én mentek volna

B.községbe és ott írták volna alá a szerződést a pénz átadásával egyidejűleg. Ebből adódóan a másodfokú bíróság okkal tulajdonított jelentőséget még a következőknek. Az étterem üzletvezetőjét úgy tájékoztatta az alperes jogelődje március 28-án, hogy másnap jut majd pénzhez. Arról nem tett említést sem az étterem üzletvezetőjének, sem T. Z-nak - akivel szintén március 28-án találkozott -, hogy március 26-án nagyobb összegű készpénzhez jutott. Az sem egyértelmű, hogy a szerződés az adós által mikor került aláírásra, ugyanakkor amennyiben a pénzt átvette a szerződés aláírásával egyidejűleg, nem volt akadálya annak, hogy rávezeesse a pénz átvételének tényét az okiratra.

- [32] A bíróságnak a régi Pp. 206. § (1) bekezdése alapján biztosított mérlegelési jogköre a bíróság meggyőződésének a perben feltárt adatokkal - vagyis a bizonyítási eljárás egészével - való összhangját feltételezi. Ennek során az előzőekben ismertetett körülmények között azonban a támadott jogerős ítéletet hozó másodfokú bíróságnak nem alakult ki az a meggyőződése, hogy az adós a kölcsön összegét átvette.
- [33] Az adott esetben a másodfokú bíróság a bizonyítékokat a maguk összességében értékelte, azokat a meggyőződése szerint bírálta el. Ezért nem tekinthető nyilvánvalóan helytelennek és okszerűtlennek a másodfokú bíróság következtetése. A jogerős ítélet ilyen hibája csak akkor állapítható meg, ha a bizonyítékokból kizárólag egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni (BH 2013.119.II.). Ebben az ügyben a jogerős ítéletnek ilyen hibája nincsen. Az pedig, hogy az egyes bizonyítékokból eltérő következtetés is levonható lett volna, az ítéletet nem teszi jogszabálysértővé, mert a bizonyítékok mérlegelése a bíróság, és nem a fél feladata.
- [34] A fentiek szerint a másodfokú bíróság az adott ügyben a mérlegelés körébe vont bizonyítékok egybevetése során nem vont le nyilvánvalóan okszerűtlen következtetést, ezért a Kúriát kötötték a bizonyítékok felülmérlegelésére vonatkozó - a fent ismertetett - felülvizsgálati korlátok.
- [35] Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a felperes által megjelölt jogszabálysértés hiányában a régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [36] A felperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a Kúria a régi Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes felülvizsgálati eljárással felmerült költségének megfizetésére.
- [37] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) kormányrendelet (Veir.) 29. § (1)-(2) bekezdésének együttes alkalmazásával - a felek által közösen előterjesztett kérelem hiányában - a régi Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2020. június 17.

Dr. Orosz Árpád s.k. a tanács elnöke, Dr. Csentericsné dr. Ágh Bíró Ágnes s.k. előadó bíró, Dr. Kiss Gábor s. k. bíró